

Lena Pijnacker van Rijn, (1826-1884)

Geboorte

Helena (Lena) van Rijn is geboren op zaterdag 12 augustus 1826 in Reeuwijk, dochter van Joannes M. (Jan) van Rhijn [Rijn] en Cornelia de Borst. Zij is een zus van Anna van Rijn, de ongehuwde moeder waar de Boskoopse tak van afstamt.

Huwelijk

Lena trouwde, 21 jaar oud, op 18 februari 1848 in Reeuwijk met **Petrus (Pieter) Pijnacker (Pijnakker)**, 25 jaar oud. Bij het burgerlijk huwelijk van Lena en Pieter waren de volgende getuigen aanwezig: Gerrit Streng, tapper, Johannes Blonk (geb.1814), een zwager van haar zus Neeltje, en haar broers Cornelis van Rijn (geb. 1804) en Willem van Rijn (geb.1814). Petrus is geboren op 12 december 1822 in Hazerswoude, zoon van Cornelis Pijnakker en Maria van Klaveren

Over Pieter is heel wat gevonden in de archieven. Zijn overlijdensaangifte is gedaan door 2 politiemannen. Dit zette mij op het spoor verder te zoeken. En met succes. Ik citeer het Algemeen Politieblad van 1860 op blz 42.:

"Door buitengewoon beleid en volharding is het den rijksveldwachter der 2e klasse, met den rang van brigadier, J.G. Schuppers, gestationeerd te Alphen, bijgestaan door den rijksveldwachter (opziener der jagt en visscherij) der 3de klasse C. Verweert, gestationeerd te Bodengraven, mogen gelukken om den persoon van P. Pijnacker, onder Reeuwijk, met volkomen zekerheid als den dader van bedoelden moord te kunnen aanwijzen, hem als zoodanig op 10 November 1859 in hechtenis te nemen en naar de gevangenis te Rotterdam over te brengen, alwaar den volgende dag door den aangehoudene zijne schuld werd beleden",

Wat voor een drama steekt hier achter? Wel, het betreft de moord op Geertrui Vergeer-van der Pouw. De dader Pieter Pijnacker werd door haar betrapt op het stelen van een kaas. Reden voor hem om Geertrui bruant te vermoorden. Pijnacker werd veroordeeld en vervolgens opgehangen te Gouda. Het onderzoek, het proces en verdere relevante informatie rond deze zaak worden beschreven door H.A.P. van Gessel in zijn artikel "Drie snippers papier, de ware toedracht van de moord op Geertrudis Vergeer- van der Pouw te Randenburg onder Reeuwijk in 1859." gepubliceerd in de Reeuwijkse Reeks no 16, een uitgave van de Stichting Oudheidkamer Reeuwijk. Hieronder geef ik dit artikel uitgebreid weer.

De politieambtenaren zijn beloond voor hun inzet. Brigadier Schuppers wordt bij beschikking van den Minister van Justitie van den 9den Januarij 1860, nr. 112 bevorderd tot brigadiermajoor titulair. Hij krijgt dus loonsverhoging en daar bovenop ook nog een "zilveren anker savonnet horlogie met toepasselijk opschrift". Assistent Verwoert krijgt een gratificatie van 20 gulden "wegens door hem bij bovenbedoelde gelegenheid aan den dag gelegden bijzonderen dienstijver".

Drie snippers papier

De ware toedracht ontleend aan H.A.P. van Gessel.

Melktijd

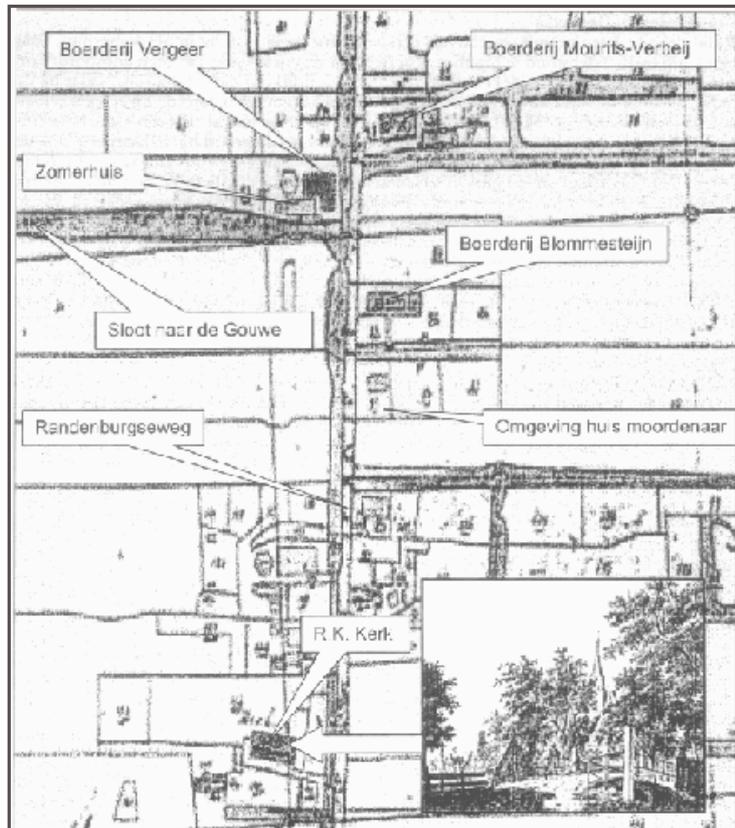
29 Oktober tegen 4 uur in de ochtend vertrok **Cornelius Vergeer** in zijn schuitje om te gaan melken. Zijn broer **Gerardus** en nicht **G. Okkerse**, de dienstmeid, woonden bij het echtpaar in als knecht en dienstmeid. (Okkerse is ook de naam van tante Annie, die getrouwd was met oom Wim van Rijn uit Gouda, de oom die de staatsloterij gewonnen heeft.) Zij volgden samen in een ander vaartuig. Het was een winderige morgen en alles ging volgens het normale dagelijkse ritme. Geertrudis, echtgenote van Cornelius, die met de melkers was opgestaan, bleef alleen achter op de boerderij. Cornelius begon met melken, terwijl Geertrudis in huis bleef om het vuur aan te steken en de normale huishoudelijke taken uit te voeren. Ze begon met alle deuren te ontsluiten. Daarna ging ze wat melk halen uit de schuur in het zomerhuis naast de boerderij. Met de melk in een kannetje verliet ze de schuur. En....

Ruim een uur later kwam Cornelius als eerste van het melken terug in het zomerhuis waar een lamp

op tafel stond te branden. Hij riep zijn vrouw maar ze gaf geen antwoord. Hij pakte de lamp van tafel om haar te zoeken. Nadat hij de lamp, die door de wind was uitgewaaid, opnieuw had aangestoken, hoorde hij een gorgelend geluid in de kaasschuur bij het zomerhuis. Hij ging op het geluid af. Tot zijn grote ontsteltenis vond hij zijn vrouw, badend in het bloed, voorover op de grond bij de kaaspers. Ook de tobbe bij de pers was met bloed besmeurd. Nadat Cornelius zijn vrouw bij de tobbe overeind had gezet, ging hij hulp halen bij de buurvrouw Elisabeth Verbey, de vrouw van Pieter Mourits. Gerardus Vergeer en de dienstmeid die inmiddels ook teruggekeerd waren, troffen Geertrudis bloedend op de grond, halfliggend tegen de tobbe aan. Geertrudis werd vanuit de kaasschuur naar het zomerhuis gebracht en daarna naar het woonhuis, waar zij op kussens op de grond werd gelegd. Ze bloedde nog steeds uit haar hoofdwonden. Cornelius was volkomen de kluts kwijt. Wat moest hij doen? Hier moest een dokter bij komen.

Hulp uit Reeuwijk

Gerardus Vergeer rende op een drafje naar dokter P. de Wilde in Reeuwijk, terwijl Cornelius Vergeer de hulp inriep van de familie Pijnacker, die vlakbij de boerderij woonde. Hij verzocht Pieter Pijnacker om dokter Reuber uit Waddinxveen te gaan halen. Pieter vroeg aan Cornelius wat er aan de hand was, wat hij de dokter moest zeggen. Cornelius antwoordde, dat zijn vrouw misschien een toeval had gekregen, omdat ze in verwachting was. Pieter vertrok naar Waddinxveen. Dokter de Wilde uit Reeuwijk en Reuber, genees-heel- en verloskundige, kwamen beide binnen de kortste keren op de plek des onheils aan. De Wilde was als eerste in de slaapkamer van de boerderij. Hij zag onmiddellijk, dat er met Geertrui iets anders aan de hand was, omdat zij bloedde uit meerdere wonden aan het hoofd. Dit was geen toevallige verwonding, opgelopen door een valpartij. De wonden moesten het gevolg zijn van een mishandeling of gevecht. Hij begon de haren van de bewusteloze vrouw af te scheren om de wond aan de schedel nauwkeuriger te kunnen onderzoeken. Ongeveer een halfuur na de komst van dokter Reuber, overleed Geertrudis. Voordat de artsen er waren gaf ze nog wel tekenen van leven, maar ze sprak geen woord meer. Cornelis Brack, de burgemeester van Reeuwijk, was inmiddels ook gewaarschuwd. Hij kwam direct naar de boerderij. Hij hoorde het relaas van de beide artsen aan en stelde hoogstpersoonlijk een proces-verbaal op.

de slaapkamer van de boerderij. Hij zag onmiddellijk, dat er met Geertrui iets anders aan de hand was, omdat zij bloedde uit meerdere wonden aan het hoofd. Dit was geen toevallige verwonding, opgelopen door een valpartij. De wonden moesten het gevolg zijn van een mishandeling of gevecht. Hij begon de haren van de bewusteloze vrouw af te scheren om de wond aan de schedel nauwkeuriger te kunnen onderzoeken. Ongeveer een halfuur na de komst van dokter Reuber, overleed Geertrudis. Voordat de artsen er waren gaf ze nog wel tekenen van leven, maar ze sprak geen woord meer. Cornelis Brack, de burgemeester van Reeuwijk, was inmiddels ook gewaarschuwd. Hij kwam direct naar de boerderij. Hij hoorde het relaas van de beide artsen aan en stelde hoogstpersoonlijk een proces-verbaal op.

De lijkschouwing

De Rotterdamse artsen W. Nolen, chirurgijn en vroedmeester, en H. van Vollenhoven, doctor in de genees- en heilkunde, schouwden nog dezelfde dag het stoffelijk overschot van Geertrudis Vergeer van der Pouw op de boerderij. De gehele schouwing was nogal 'technisch' en langdradig. Het volstaat te vermelden dat de linkerkant van het gelaat van Geertrui ernstig was getroffen. In de nabijheid van linkeroog en slaap was de schedel versplinterd. De schouwers vonden 16 stukken schedelbeen en een grotere hoeveelheid kleinere splinters. Ook haar neusbeenderen waren tot verscheidene grotere en kleinere stukken verbrijzeld. Enkele splinters en stukken hadden het inwendige van de hersenen beschadigd, terwijl een deel van de hersenen naar buiten welde. De lijkschouwers oordeelden dat medische hulp, zelfs direct na het ongeval, haar leven niet had kunnen redden. De overige organen van Geertrudis bevonden zich in volmaakt ongeschonden toestand. Zij bleek drie en een halve maand zwanger te zijn. De conclusie van beide heren was, dat zij op gewelddadige wijze om het leven was gebracht. De directe oorzaak van haar overlijden was 'een hersenschudding, veroorzaakt door enige

krachtige slagen op het hoofd'. Afgaande op de aard van de verwondingen moesten deze slagen met behoorlijke krachtsinspanning zijn toegebracht. En gezien de omgeving waar Geertrui de klappen had opgelopen, (een schuur met een laag plafond), moest dit zijn gebeurd met een dik stuk hout, een beitel of een zwaar breekijzer.

Diefstal

Omdat het een moord betrof bleven de instanties op de dag van de moord en ook de dagen na die noodlottige 29^e oktober actief in en rond de boerderij van Vergeer. Al snel kwam de familie erachter, dat er een hele serie gouden en zilveren voorwerpen vermist werd. Ook waren er papieren uit het bureau verdwenen.

Ontsteltenis

Er ging een siddering van angst, huiver en afschuw door de buurtschap. Nu was het Geertrui Vergeer, wie was de volgende? Veel burenen zijn die ochtend bij Vergeer op bezoek geweest en waren zeer ontsteld door de gebeurtenis en de omstandigheden, waaronder de arme vrouw was overleden. Diep geschokt namen zij kennis van de verwondingen, die Geertrudis had. Zij zagen het lichaam van een jonge vrouw, nog deels besmeurd met bloed, in de kamer opgebaard liggen. De verslagenheid in de buurt was groot. Wie slaat een jonge vrouw om een paar gouden en zilveren voorwerpen nu dood?

Het roeibootje

In de sloot voor de boerderij dobberde een roeibootje en op de weg lag een roeispaan. Omdat men vermoedelijk met dit vaartuig op het erf was gekomen, werd het door de rechter-commissaris, die inmiddels was gewaarschuwd, in beslag genomen en op het erf van Vergeer geborgen. De andere roeispaan vond men later terug in de buurt van de mestvaalt. Nergens vond men sporen van braak of van een voorwerp, waaraan het bloed van het slachtoffer zat en wat tot moordwapen had kunnen dienen. De dienstmeid merkte op dat de mishandeling van Geertrui moest hebben plaatsgevonden net nadat zij en de beide mannen de boerderij hadden verlaten. De vuren waren immers nog niet aangemaakt, iets wat Geertrui elke dag als eerste deed. Een buurtonderzoek leverde niet veel op. Niemand had iets verdachts gezien in de nacht van 28 op 29 oktober. Laat in de middag meldde L.A. van der Berg, de eigenaar van het bootje, zich. Hij zag het op het erf liggen en begreep niet waarom het op de kant lag. De avond tevoren had hij de boot met pennen vastgezet, maar 's ochtends was hij verdwenen. Hij had bijna de hele dag de buurt afgezocht naar het bootje en omdat hij de boot voor zijn werk nodig had kreeg hij hem van de rechter-commissaris terug

Begravenis

Onder grote belangstelling van de buurt werd Geertrudis op woensdag 2 november ten grave gedragen. Zij werd begraven op het kerkhof van de R.K.Kerk te Raamburg (Randenburg), op een paar honderd meter van de boerderij. Zeer zeker waren aanwezig: **Cornelius** en **Gerardus Vergeer**, de dienstmeid **Okkerse**, de burenen **Mourits** en **Pijnacker**. Pieter was een van de dragers. Na de H.Mis en een korte grafrede van de pastoor, die de tekst op het bidprentje citeerde, werd Geertrudis aan de aarde toevertrouwd. Stil en diep onder de indruk gingen de buurtgenoten weer aan hun dagelijkse bezigheden. De angst zat er diep in. Het was aan de overheid om klaarheid in de zaak te brengen.

Geruchten en....drie snippers papier

Nog geen week na de begravenis kwam brigadier van de Rijksveldwacht **Schuppens**, die we inmiddels kennen van het algemeen politiebld, een gerucht ter ore. Hij hoorde, dat Pieter Pijnacker wel eens de dader zou kunnen zijn. Pieters reputatie, (waarover later meer), gaf aanleiding tot nader onderzoek. Zeker nadat een kennis van Pieter, ene **Gijsbert Vonk**, had uitgeroepen, *dat de moordenaar niet ver te zoeken was, maar dat hij liever geen naam prijs gaf, omdat hij gaarne nog langer wilde leven dan dien dag*. Pieter Pijnacker was een losse arbeider, die vooral in de buurt hand- en spandiensten verrichtte. Schuppens ging dezelfde dag nog op onderzoek uit. Twee dagen later gingen hij en een collega **E. Verwoert**, rijksveldwachter en jachtopziener uit Bodegraven naar het erf van Pieter Pijnacker. Ze troffen Pieter niet thuis en vroegen zijn vrouw **Helena van Rijn** toestemming om te mogen rondkijken. Helena had geen bezwaar. De beide mannen vonden geen verdachte voorwerpen in het huis. Bij het verlaten van de woning viel echter hun oog op twee stukjes papier, die op het erf lagen. Wat later vonden ze een derde stukje papier. Het bleken gedeelten te zijn van een gedrukt biljet, met een verkiezingsoproep voor de gemeenteraad van Reeuwijk. Wanneer de gevonden delen van het biljet tegen elkaar werden gelegd, was de naam "van der Pouw" zichtbaar.

Kiesgerechtigden

In die tijd was het kiesrecht nog niet algemeen. Slechts een deel van de bevolking had stemrecht. Pieter behoorde tot de klasse van de minvermogenden die geen stemrecht had. Het was dus opmerkelijk, dat er papieren met deze inhoud op zijn erf lagen. De vader van Geertrui van der Pouw was wel kiesgerechtigd. Een familielid van Geertrudis zei echter, dat ze de biljetten van de laatste gemeenteraadsverkiezing had verbrand. Dus moesten de fragmenten van een ander ouder biljet stammen. Op de vraag hoe die papieren in het huis van de vermoorde zouden kunnen zijn gekomen, herinnerde **Cornelius Vergeer** zich, dat zijn vrouw, toen ze mutsen van haar ouderlijk huis had meegebracht, enige zilveren mesjes ten geschenke had gekregen van haar broer. Deze mesjes zaten in het papier gewikkeld.

Onder verdenking

Pieter, die door beide agenten nu als verdachte werd beschouwd, werd in het huis van Cornelius, waar hij op dat ogenblik aan het werk was, stevig aan de tand gevoeld. Ze vroegen hem waarom er op zijn erf snippers papier lagen die betrekking hadden op de gemeenteraadsverkiezingen, terwijl hij zelf niet stemgerechtigd was. Pieter haalde zijn schouders op en zei van niets te weten. Op elke vraag, die hem gesteld werd had hij een redelijk antwoord. Toch bleef de verdenking op hem rusten. Aan Cornelius werd gevraagd of hij iets opvallends aan het gedrag van Pieter had opgemerkt. Cornelius vond het vreemd, dat hij de overleden Geertrudis niet even had willen zien en dat Pieter zich op de dag van de moord niet op de boerderij had vertoond, terwijl bijna de hele buurt een bezoek had gebracht.

De arrestatie

De vondst van de snippers papier, het gedrag van Pieter en zijn twijfelachtige reputatie werden gerapporteerd aan de officier van Justitie. Dit had tot gevolg, dat Pieter op de avond van 11 november werd aangehouden. Pieter lag op bed toen **Schuppers**, vergezeld van brigadier **Havelhorst, F.P. Bruijnsma**, rijksveldwachter te Gouda, **K. Schuiling** en **J. van Leeuwen**, agenten van politie uit Gouda, hem sommeerden op te staan. Pieter kleedde zich aan en liep zenuwachtig heen en weer. De mannen vonden het opvallend dat Pieter uit het lamplicht bleef en zijn ogen niet opsloeg. Toen Pieter's vrouw **Helena** hoorde, dat haar man gearresteerd werd riep zij uit: "*Jesus Christus, ik ben met mijn arme kinderen voor eeuwig ongelukkig*". Helena sloeg zich daarbij met de vuist voor het hoofd. Pieter zei tegen haar: "*Stel je maar gerust moedertje, het is niks en je weet van niks*". Aan Brigadier **Havelhorst** vroeg vrouw Pijnacker: "*Moet Piet nog lang leven?*". Uiteraard moest **Havelhorst** het antwoord schuldig blijven. Helena werd nog nerveuzer en zei: "*O god, daar is het al, o god wat zal hij genaken*". Pieter probeerde weer zijn vrouw tot kalmte te brengen met de woorden: "*'t is niets, hou je maar bedaard*".

Afscheid van vrouw en kinderen

Bij het afscheid sprak Pieter zijn vrouw en drie kinderen, die hevig begonnen te huilen, ogenschijnlijk rustig toe: "*Wees maar bedaard, want ik weet nergens van. De vrouw riep uit: "O god, heb ik niet gezegd, dat het uitkomen zou?"*". Hierop namen **Schuiling** en **van Leeuwen** de vrouw apart en vroegen haar wat de achtergrond van deze opmerking was. Helena vertelde daarop, dat Pieter op 29 oktober uit huis was gegaan om een kaas te gaan halen. Ze had geprobeerd hem tegen te houden: "*Piet, Piet, doe het niet, het zal uitkomen*". Helena vertelde, dat Pieter, ondanks haar bezwaren op pad was gegaan en ongeveer een half uur later weer terug kwam met een kaas. Bij fouillering na arrestatie, vond men slechts een tienstuiverstuk bij Pieter. Onderweg gedroeg Pieter zich zwijgzaam. Hij vroeg toestemming een pijpje te roken.

Gestolen voorwerpen op zolder

Later bekende Helena, na lang aandringen, dat zij diverse spullen van haar man gekregen had. Uit de lade van de tafel haalde zij een gouden ketting met kruis, een zilveren snuifdoos en een zilveren pepermuntdoos. Omdat hiermee de serie voorwerpen, die gestolen was bij Cornelius Vergeer nog niet compleet was, vroeg men Helena waar de rest van de spullen was gebleven. De politiemensen hadden het vermoeden, dat Pieter ze ergens had verborgen. Ze vroegen of Pieter kort geleden nog in huis had getimmerd. Helena zei, dat hij op zolder bezig was geweest. De agenten gingen op zolder kijken en vonden, na een stuk dakbeschoot weggehaald te hebben, een met een zwarte doek omwikkeld tonnetje in een speciaal ingerichte bergruimte. Uit het tonnetje kwamen diverse zilveren en gouden voorwerpen. Uit een kist op zolder kwam een groen lederen portefeuille tevoorschijn. De gestolen horloges, tabaksdoos, pijpenwroeter, sigarenpijpje, melkpijp, de zilveren mesjes, de beugeltas en een gouden ring met wit kruisje, alles was nog in het huis. Ook de gestolen kaas lag aangebroken in de

broodkast.

Bekentenis

Pieter bekende nog dezelfde avond de moord en de diefstallen. Hij verklaarde dat hij op pad was gegaan om kaas te stelen. Omdat hij door Geertrui betrappt was, dacht hij er beter aan te doen de diefstal te verdoezelen en de vrouw te vermoorden. Hij had als moordwapen een stok gegrepen, die daar toevallig lag. Toen de vrouw eenmaal zo goed als dood op de grond lag, bekroop hem de gedachte zoveel mogelijk sieraden weg te nemen. Daarop ging hij naar huis. In de dagen erna ging hij zelfs nog op de boerderij van Vergeer werken. Op 12 November werd Pieter naar Rotterdam overgebracht.

Het moordwapen

Diezelfde dag waren brigadier **Schuppers**, commissaris **A.F. Beukman**, inspecteur **Bouterse** en brigadier **Hazelhorst** weer in het huis van Pieter, op zoek naar verdere aanwijzingen. Hoewel er bewijzen voldoende waren dat Pieter de boerderij bezocht had, was het moordwapen nog steeds niet gevonden. Ze namen een hakmes, dat ze bij de haard vonden in beslag ervan uitgaande, dat dit het vermoedelijke moordwapen was. Dit ondanks de verklaringen van Pieter, dat de verwondingen met een dik stuk hout waren toegebracht. De heren waren daar niet van overtuigd. Naar hun mening moest het op zijn minst een zwaar stuk ijzer zijn geweest.

Verklaring van Pieter

Pieter bekende na verschillende verhoren, dat hij op 29 oktober om kwart voor vier was opgestaan met de bedoeling om bij **Blommenstein** of **Vergeer**, waar hij dikwijls gewerkt had, een kaas te stelen. Tegen Lena zijn vrouw zei hij, dat hij op weg zou gaan om een kaas te halen. Omdat Pieter goed op de hoogte was van de gangen van de familie Vergeer, besloot hij daar een poging te wagen. Hij wist dat rond 4 uur Cornelius samen met zijn broer en meid zijn vee in de weilanden ging melken. Ook wist hij dat de draaibrug naar de woning van Vergeer op dat tijdstip niet was overgehaald. Hij kon dus niet zomaar op het erf komen. Daarom had hij de avond tevoren uit Randenburg een bootje met twee roeiriemen gehaald. Het bootje had Pieter die nacht op zijn erf verborgen. Met dit vaartuig had hij aan de achterzijde van het erf van Vergeer aangelegd, waar hij afwachtte tot Cornelius, Gerardus en de dienstmeid vertrokken. Hij wist op het moment dat het drietal vertrok, waar Geertrui zich bevond. Er scheen namelijk licht in het zomerhuis en Pieter zag, dat zij daar bezig was.

Klompen bij de mestvaalt

Om niet gehoord te worden, deed hij zijn klompen uit stapte aan wal en liep van de mestvaalt, langs de kaasschuur en het zomerhuis. Vervolgens ging hij over het gangpad, dat het zomerhuis van de boerderij scheidde, naar het woonhuis. Hij ging via de openstaande staldeur het woonhuis binnen. Uit een kast in de keuken nam hij een kaas weg. Terwijl hij met de kaas in zijn handen probeerde weg te komen, kwam Geertrui uit de schuurdeur van het zomerhuis lopen. Zij droeg een kannetje en een kom. Ze zag Pieter en zei: "*Piet wat doe je, haal je mijn kaas weg?*".

De Klap

Pieter schrok hevig van de plotselinge verschijning van Geertrudis. Om zijn eer te redden en ervoor te zorgen, dat ze hem niet zou verraden, greep hij een op de grond liggende knuppel en gaf Geertrudis daar een flinke klap mee op het voorhoofd. Geertrudis slaakte een gil, sloeg tegen de post van de deur en liep terug. Pieter duwde haar verder terug in de richting van de kaaspers, waar hij met alle kracht nog een tweede klap op het hoofd gaf, zodat zij op de grond viel. Overtuigd, dat zij dood was of in ieder geval spoedig zou sterven, verliet hij de schuur en trok hij de deur achter zich dicht. Hij liet een ernstig verminkte vrouw achter en besloot het niet bij de kaas alleen te laten.

Verdere diefstallen

Hij spoedde zich naar de woning, waar hij goed de weg wist en haalde uit een bureau papieren, een groen lederen portefeuille, ongeveer dertig gulden aan los geld en een aantal gouden sieraden. Van de wand naast de bedstede pakte hij een zilveren kettinghorloge. Uit een zijkamertje nam hij van tafel nog een zilveren kettinghorloge. Al deze voorwerpen stopte hij in de zakken van zijn jas. Hij verliet het erf van de boerderij, nadat hij de knuppel, waarmee hij Geertrudis had geslagen, en ook de neergevallen kaas weer had opgepakt. Bij de boot aangekomen kon hij, in der haast slechts één roeispaan vinden. Deze was van de boot losgeraakt. Hij zocht niet verder. Met slechts één spaan voer hij weer naar de weg en stapte uit het bootje. De laatste spaan liet hij op de weg achter.

De boot bleef in het water drijven. Pieter liep naar zijn woning, waar hij tussen half vijf en vijf uur terugkeerde. Aan Lena vertelde hij dat hij gesnapt was door Geertrui, maar ook dat hij haar had doodgeslagen. Om half zes ging hij op verzoek van Cornelius Vergeer, die zei dat zijn vrouw een toeval had gekregen, naar dokter **Reuber**. Nadat hij de dokter had gewaarschuwd, had Pieter de gestolen gouden en zilveren voorwerpen onder de dakspanten op zolder verstopt. De gestolen papieren en de knuppel had hij de volgende dag, toen zijn vrouw naar de kerk was, verbrand, nadat hij ze aanvankelijk onder een mat in de (voormalige) koestal had verstopt.

Twee dagen na de moord

Twee dagen na de moord legde Pieter voor zijn vrouw een gouden streng en kruis in de kast. Ook verraste hij haar met een gouden ring, een zilveren pepermuntdoos en een zilveren snuifdoos. Het geld had Pieter deels zelf opgemaakt en deels aan zijn vrouw gegeven. Wat nog restte, tien gulden, had hij boven de bedstede op zolder verstopt

Getuigen

Op 10 februari 1860 werd de zaak voor het provinciaal gerechtshof in Den Haag behandeld. Na voorlezing van de beschuldiging werd een aantal getuigen gehoord. Uit de getuigenis bleek, dat Pieter

Pijnacker enige tijd voor de moord aan koorts leed, waardoor hij en zijn gezin geen inkomsten meer hadden. Uit een verklaring van de geneeskundige leed Pieter daardoor echter niet aan duizelingen. De burgemeester van Reeuwijk verklaarde, dat Pieter bekend stond als een rustig burger, die indertijd een erfenisje had gekregen, waarna hij in Gouda een winkeltje had opgezet. Maar na enige tijd was hij in Reeuwijk teruggekeerd waar hij bij diverse personen werk had verricht. Helena herhaalde haar eerdere opmerkingen omtrent de vroege ochtend van 29 oktober 1859. Agent van Leeuwen verklaarde, dat hij van Helena had gehoord, dat Pieter afgunstig van aard was en een ingewortelde hekel had aan Cornelius Vergeer. Vergeer had hem vroeger eens loon ingehouden. Vergeer zei dit zich niet te kunnen herinneren.

Hij betaalde hem een gangbaar loon, niet te weinig, maar ook niet te veel. Cornelius kon zich niet herinneren dat hij of zijn vrouw ooit onaangenaamheden hadden gehad met Pijnacker. Pieter sloot zich aan bij de verklaring van Vergeer, hij had nooit onenigheid gehad met Geertruis of Cornelius

Tussen de dakspanten

Brigadier **Hazelhorst** vertelde, dat hij op 13 november, in gezelschap van inspecteur **Bouterse** tussen de sparren van het dak een grauw linnen zakje had gevonden. In dat zakje zaten drie rijksdaalders. Pieter zelf zei, dat hij zijn vrouw wat sieraden had gegeven ter compensatie van het goud, dat zij kort tevoren uit armoede had moeten verkopen. Het geld had hij deels aan zijn vrouw gegeven, deels zelf opgemaakt. De overige tien gulden had hij boven de bedstede op zolder verborgen. Pieter gaf te kennen niet te weten dat hij de snippers papier was verloren. Hij zei, dat alles zorgvuldig verbrand was. Hij begreep dan ook niet waar de snippers papier op zijn erf gelegen hadden

Daggeld

J.M. Moons, bouwman en koopman in Reeuwijk zei in een verklaring, dat Pieter Pijnacker wel eens bij hem werkte voor een daggeld van 14 á 20 stuivers, al naar gelang het jaargetijde. Tijdens de hooibouw had Pijnacker een hoger loon genoten en bovendien de kost. In de tijd dat Pieter voor hem werkte was hij twee houten hooirijven, een ijzeren hooivork en een stoof met ijzeren plaat kwijtgeraakt. Brigadier **Hazelhorst** had deze voorwerpen op het erf van Pieter aangetroffen. Pieter gaf toe, dat hij de spullen afgelopen zomer bij **Moons** had gestolen. **J. Vergeer**, bouwman uit Boskoop, zei dat hij de vorige winter van zijn broer een hakbijl met lange steel had geleend, die hij enige tijd daarna niet meer kon vinden. Pieter gaf toe ook dit gereedschap te hebben gestolen. De bijl werd onder de bezittingen van Pieter aangetroffen door **Schuling** en **van Leeuwen**. **Cornelius Vergeer** vertelde, dat hij een kruiwagenwiel miste, in de tijd dat Pijnacker voor hem gemolken had. Pieter gaf toe, dat hij ook die na het melken had meegenomen.

Reputatie

Achteraf bleek dat Pieter niet zo goed bekend stond in de buurt ondanks de verklaring van de burgemeester. Hij had een slechte reputatie. Pas na zijn arrestatie kwamen de verhalen los. Vaak waren mensen uit zijn omgeving iets kwijt geraakt, nadat Pieter in de buurt geweest was. Het ging om kleine voorwerpen, niet de moeite waard om er achteraan te gaan. Een onderzoek in de omgeving leverde een aantal vermissingen op waar bij Pieter de verdenking op zich had geladen. De politie vond veel van de gestolen zaken op het erf en in het huis van Pieter terug.

Vreemd gedrag

Toen Geertrudis opgebaard lag, werd Pieter Pijnacker gevraagd of hij haar nog wilde zien, om te aanschouwen wat de arme vrouw was aangedaan. Pieter voelde daar niet veel voor en antwoordde: "dat hij anders het akelige gezicht van de verwondingen nog jaren voor zich zou zien". Tegen andere mensen had Pieter echter gezegd, dat hij haar voor de begrafenis nog tweemaal had gezien. Maar niemand had hem bij de opgebaarde vrouw gesignaleerd. Zelfs niet vlak voordat de kist werd gesloten en Pieter als mededragers de vrouw naar haar laatste rustplaats bracht.

Lena bedreigd

Helena verklaarde op 10 februari 1860 voor het Provinciaal Gerechtshof dat haar man om vier uur in de ochtend vertrokken was met de woorden: "Ik zal een kaas gaan halen". Lena zag de bui al hangen en zei tegen Pieter: "Och Piet, wat ga je toch beginnen". Pieter luisterde niet naar haar gelamenteer en was rond vijf uur weer terug in huis. "Je moet niet schrikken" zei hij "maar ik heb haar en passant doodgeslagen. Als je het maar stilhoudt zal het niet uitkomen". Hij voegde daar aan toe: "Ik heb ook andere zaken gestolen, maar als jij me verraadt, dan zal ik je dezelfde dood aandoen, als die vrouw".

Moedwillige manslag

Na alle getuigenverklaringen gehoord te hebben, beschuldigde de procureur-generaal Pieter van "Moedwillige manslag voorafgegaan en gevolgd door diefstal bij nacht". "Deze manslag gepleegd in een bewoond huis, welke heeft gestrekt om het plegen van den op denzelfden gevolgden diefstal voor te bereiden en gemakkelijk te maken en om ontdekking zowel van den voorafgegaane, als van denzelfden gevolgde diefstal te voorkomen". Pieter werd aangeklaagd voor de gecombineerde manslag en voor vier eenvoudige diefstallen, gepleegd als loonbediende, ten nadele van zijn meester.

Nonchalant

Aanvankelijk nam Pieter steeds een nonchalante en kille houding aan toen bekentenissen en verklaringen werden voorgelezen. Daarna echter had hij volledig bekend met opgave van verschillende omstandigheden voor en na de moord. Het hof was samengesteld uit de heren mr. Philipse, president, Elout van Soeterwoude, van der Kemp en Sander, raadsheren. Een talrijk publiek was op de rechtszitting aanwezig.

De eis

Op 11 februari werd de rechtzitting voortgezet. Na verhoor van Pieter Pijnacker, die bij zijn eerder afgelegde bekentenis bleef, werd het woord gegeven aan de advocaat-generaal. Mr. W.F.G.L. François, die in treffende bewoordingen op de zwaarte van de misdaad wees. Geen wonder dan ook, zei mr. François, "dat afschuw bij iedereen werd opgewekt door de beschuldigde, deze koelbloedige vriend, zelfs bloedverwant, die het slachtoffer van zijn wangunst en hebzucht zelfs naar het graf durfde te dragen". De advocaat-generaal hield de beschuldigde voor, dat de verschillende misdaden hier in zodanig verband plaats hadden gehad als voor de toepassing van de doodstraf vereist werd. Hij haalde de schuldverklaring van Pieter Pijnacker aan: Moedwillige manslag voorafgegaan en gevolgd door diefstal bij nacht. Gepleegd in een bewoond huis welke manslag had gestrekt tot het plegen van de daaropvolgende diefstal, om de voorgaande diefstal voor te bereiden en gemakkelijk te maken en om ontdekking te voorkomen. Tevens legde hij hem diefstal als loonbediende ten nadele van zijn werkgever en nog vier eenvoudige diefstallen ten laste en eiste veroordeling tot de doodstraf uit te voeren binnen Gouda.

De verdediging

Het woord was de dag erna aan de verdediger mr. S.M.S. de Ranitz. Voordat hij tot de rechtskundige verdediging overging, gaf hij een overzicht van het vroeger leven van de beschuldigde en van de omstandigheden, die hem tot deze misdaad hadden gebracht. Hij bestreed, dat uit de aanwijzingen voldoende bewijzen waren gekomen om te stellen dat Pieter Pijnacker de moord had gepleegd. Hij

meende dat uit de aanwijzingen alleen kon worden besloten Pieter te beschuldigen van de gepleegde diefstallen en niet van moord. De slotsom van de verdediger was, dat bij de man niet de verdorvenheid bestond als men had doen voorkomen. Manslag was niet bewezen, en dat, zelfs al nam men dit aan, dan nog het verband ontbrak, welke vereist was voor de toepassing van de doodstraf. Hij uitte dan ook de wens, dat het hof die straf niet zou uitspreken.

De uitspraak

Dertien dagen later, op 24 februari 1860, volgde de uitspraak. Na voorlezing van een arrest, dat anderhalf uur in beslag nam, bevestigde het hof de schuld van Pieter Pijnacker. Het hof achtte de schuld voldoende bewezen op grond van de door Pieter Pijnacker afgelegde bekentenis voor de rechter-commissaris, welke later voor hem werd bevestigd. Ook het verslag van de lijkschouwing, gevoegd bij de verklaringen op de rechtszitting, was doorslaggevend. De schuld van Pieter Pijnacker aan de verschillende misdrijven, die hem ten laste werden gelegd, was volgens het hof voldoende en overtuigend bewezen. Pieter werd voor de door hem gepleegde moord, de diefstallen en de afzonderlijke vier eerder gepleegde diefstallen tot de dood veroordeeld. Daarnaast werd Pieter veroordeeld tot betaling van het proces. De veroordeling werd aangeplakt binnen Reeuwijk, Gouda en Den Haag.

Vermaning

Na de uitspraak en de veroordeling hield de voorzitter **Mr. J.A. Philipse** een treffende toespraak gericht aan Pijnacker, waarin hij hem de zwaarte deed beseffen van de last die op hem drukte. Hij bracht hem onder ogen dat hij wel op verschillende punten zijn aardse rechter kon misleiden, maar de Rechter Daarboven niet. De voorzitter herinnerde Pijnacker eraan, dat God hem zag toen hij een onschuldige jonge vrouw, die hem steeds ten goede was geweest, het leven benam. Ook zag God dat het leven van de vrouw, dat voor haar nog zo veelbelovend was, de gelegenheid was ontnomen zich op de dood voor te bereiden. God zag hem toen hij de gruwelijke moord pleegde en deze vruchteloos probeerde te verbergen. Het was Hem bekend wat op dat ogenblik Pieters binnenste vervulde en wat er in hem omging.

Mr Philipse liet Pieter duidelijk voelen, dat Koning Willem III weliswaar een lankmoedig genadig en menslievend mens was, maar dat de vorst tevens zware plichten had te vervullen, die de openbare orde en de handhaving van de wet nu eenmaal eisten. Op de genade van zijne Majesteit moest Pieter maar niet al teveel rekenen.

Philipse eindigde met de opmerking, dat Pieter zich rekenschap moest geven dat zijn verder dagen kort zouden zijn en hem de dood plotseling kon overvallen. Daarom gaf Mr. Philipse aan Pieter de raad en de aansporing zich tot de hogere Genade te wenden en zich in ootmoed voor hem neder te buigen, omdat hij alleen daar zijn rust zou vinden.

Deze toespraak, die bij de ernstig gestemde toehoorders, ondanks de afschuwelijke misdaden van Pieter, meewarigheid veroorzaakte, maakte naar het schein op Pieter geen enkele indruk. Alleen tijdens het uitspreken van het vonnis was Pieter enige ogenblikken merkbaar ontroerd. Een beroep op het vonnis werd door de Hoge Raad verworpen. Er gingen gratieverzoeken naar de koning. Tevergeefs!

Lena's gratieverzoek aan de koning.

Sire,

Tot Uwe Majesteit nadert met diepen eerbied de ongelukkige vrouw van Pieter Pijnacker met hare drie onnozele kinderen. Zij smeekt U genade voor haren schuldigen echtgenoot. Haar man is bij arrest van het Provinciaal Gerechtshof van Zuid-Holland van 18 februari 1860, ter zake van den aan den huisvrouw van Cornelis Vergeer gepleegden doodslag en bijkomende diefstallen, tot de straffe des doods verwezen.

Wat blijft haar over dan beroep te doen op de Koninklijke genade, een beroep, dat zij bij de bekende menslievendheid van Uwe Majesteit durft te hopen, dat die niet vergeefs zal zijn.

Sedert haar man in hechtenis is, is de toestand van haar en hare kinderen ten hoogste deerniswaardig. Zij is beroofd van hem, die door zijne arbeid in de behoeften van zijn huisgezin voorzorg en moet nu worstelen met het gebrek.

Reeds nu gaan haar dagen in droefenis voorbij, en ziet zij me Pt angst en kommer de toekomst tegemoet. Maar wat zal het zijn wanneer het vreeselijke vonnis, dat tegen haar man is geveld, ten uitvoer gelegd wordt. Haar kinderen zullen dan voortaan gebukt gaan onder de schande, die zucht hecht aan de nagedachtenis van hem, die op het schavot heeft moeten sterven. Zij zelve zal als elke arme ongelukkige weduwnaar haar man, die zij innig lief heeft beweenen, doch de wijze waarop zij weduwe zal worden, zal haar ,eer dan eenige weduwnaar rampzalig doen zijn.

Sire, het is in Uw macht die namelooze ellende van haar en haar huisgezin af te wenden. In den drang van haar nood wendt zij zich tot Uwe Majesteit hare bede te verhoren. Die bede strekt, dat het Uwe Majesteit genadiglijk moge behagen de tegen haar man uitgesproken doodstraf te wijzigen, zoals Uwe Majesteit geraden zal achten.

't Welk doende Uwe Majesteits onderdaanige en diep ongelukkige dienaress

Reeuwijk, 30 april 1860

Ook Pieter en zijn advocaat Mr S.M.S. de Ranitz schreven een gratieverzoek.

Mr de Ranitz schreef, dat van kwade opzet, die door de rechtbank bewezen werd geacht, geen sprake was. Indien een wapen meegenomen was, pas dan zou het gaan om voorbedachte rade en kwade opzet. Ook de onverschilligheid, die Pieter door de rechtbank verweten werd, bestreed hij. Hij had Pieter in gesprekken tijdens zijn hechtenis, beter leren kennen, en wist dat Pieter wel degelijk spijt had over zijn misdaad en wat hij allemaal had aangericht in het Huisgezin van Cornelius Vergeer

Pieter Pijnacker zei in zijn verzoek dat hij niet op pad was gegaan om de misdaad te plegen waartoe hij ongelukkigerwijze was gekomen en waarvoor hij nu veroordeeld was. Zijn huisgezin had behoefte aan levensmiddelen, een kaas of ander dagelijks voedsel. Hij had geen geld om dit te kopen. Hij was nauwelijks hersteld van een ziekte, die hem gedurende verscheidene weken verhinderde geld te verdienen. Toen hij de kaas had gestolen, werd hij plots betrapt door de vrouw van Cornelius Vergeer. Hij die nog nooit in handen van justitie was geweest werd hoogst verschrikt door de ontdekking en heeft in een ogenblik van ontsteltenis en verbijstering, haar de noodlottige slagen toegebracht. Hij had zich niets meer voorgenomen dan een kaas weg te halen, hetgeen ook in het in zijn zaak gewezen arrest van de Hoge Raad van 24 april 1860 wordt aangenomen. Daaruit blijkt, dat hij zich niet van een wapen had voorzien, om bij eventuele ontdekking te gebruiken. Het wapen, dat hij gebruikte zag hij bij het schijnsel van een lamp op de grond liggen. Het verzoek werd besloten met Pieter's opmerking dat hij nederig meent: *"dat de toepassing van de doodstraf in de tegenwoordige maatschappij slechts wordt toegepast wanneer die misdaad een buitengewone verdorvenheid van gemoed aanduidt en met overleg en welberaden wordt gepleegd en slechts de doodstraf verdient wanneer hij in koelen bloede wordt gepleegd"*

Moge Uwe Majesteit lankmoedig zijn

Was getekend:

Piet Pijnacker

De adviezen

De adviezen, die aan de koning Willem III werden voorgelegd, hadden een andere toonzetting, dan die van Lena, Pieter en diens advocaat. In verkorte vorm komt het erop neer, dat Pieter Pijnacker werd beschouwd als een driftig, wangunstig mens, wrevelig van aard en dat in zijn levensloop niets te ontdekken viel dat tot een gunstige beschouwing zou kunnen leiden. Ook was komen vast te staan, dat hij zijn vrouw dikwerf mishandelde. De diefstallen en berovingen waren een aaneenschakeling van ongunstige zaken. De stoutheid of vermetelheid waarmee hij te werk was gegaan is van dien aard, dat de mensheid ervan gruwet. De veroordeelde heeft bij het gezin Vergeer, als neef vermaagschapt, een kaas gestolen. En heeft zich door zijn gedragingen zowel voor als na en tijdens het gebeurde, als een booswicht doen kennen, onwaardig om door de Koninklijke genade de welverdiende doodstraf te ontgaan. De veroordeelde was weliswaar niet schuldig verklaard aan doodslag met voorbedachten rade, maar de verzwaarde omstandigheden, zoals genoemd in diverse wetsartikelen vonden de adviseurs van de koning wel aanwezig.

De procureur Generaal van het Provinciale Gerechtshof van Zuid Holland Mr. A. van Galen schrijft in zijn advies aan de koning, *"dat de toestand onzer maatschappij nog niet tot dien trap van verbetering en beschaving is gekomen, dat de bij de wet op zware misdaden bedreigde doodstraf, veilig als een dode letter mag worden beschouwd, zodat zonder enig gevaar, die straf zou kunnen worden kwijtgescholden en dat dit bovenal geldt bij misdaden als onderwerpelijke, dewijl landbouwers uit den aard van hun beroep kwetsbaar zijn"*. De doodstraf als afschrikwekkend middel is dus met name een bescherming voor de kwetsbare boeren stand.

Op 6 Juni wordt afwijzend beschikt. Kort daarop kwamen de voorbereidingen op gang voor de uitvoering van het vonnis.

Adres:

tot 1860

Randenburgseweg, Reeuwijk

Beroepen van Pieter

1848 bouwknecht

1860 arbeider

Kinderen van Lena en Pieter:

1 Cornelia Pijnakker, geboren op vrijdag 14 september 1849 in Reeuwijk**2 Maria Johanna Pijnakker**, geboren op zaterdag 4 september 1852 in Middelburg (ZH)**3 Cornelis Pijnakker**, geboren in 1859 in Reeuwijk

Vorbereiding van de terechtstelling.

Brief van het parket van den Procureur Generaal Provinciaal Gerechtshof Zuid Holland aan Zijne excellentie den Heere Minister van Justitie

Ik heb de eer uwe excellentie kennis te geven, dat ik naar aanleiding van hare geëerde van den 2 juni 1860 geheim verbaal, de executie van Pieter Pijnacker heb bepaald op 9 Juni 1860 's middags ten 12 uure. Vroeger kon dit niet geschieden ten gevolge van den invallenden marktdag en de Roomsche Catholijken Heiligendag. Dewijl minstens 4 dagen gevorderd worden eer het schavot van Amsterdam verzonden te Gouda behoorlijk is opgeslagen. De aankondiging van Majesteit's beslissing zal aan de veroordeelde door zijn biechtvader ter bekwamen tijd worden kenbaar gemaakt. Deese geestelijke heeft gereedelijk toegegeven aan mijn verzoek om den veroordeelde naar Gouda te vergezellen en zal zaqterdagmorgen vroegtijdig in het zelfde rijtuig met de veroordeelde, 's Hofs Deurwaarder-crimineel en de Brigadier-majoor van hier naar Gouda vertrekken. Later zal ik met eene commissie uit het hof mij mede per rijtuig derwaarts begeven. In Gouda bevindt zich eene genoegzame militaire macht om oogenschijnlijk de orde te bewaren en de nodige plechtigheid aan de executie bij te zetten. Daar het echter meestal pas in dienst gekomen manschappen en recruten zijn, heb ik het nodig geacht, eenige Rijksveldwachters uit de omliggende brigade te doen aanrukken, ten einde, mogt het

onverhoopt nodig zijn, meer efficaeus en zonder militaire demonstratie de orde te bewaren. Ik zal op die wijze een aantal Rijksveldwachters vereenigd hebben, hetgeen naar mijn overtuiging voor alle mogelijke eventualiteiten voldoende zal zijn. Bij locale inspectie in Gouda heb ik alles met verschillende autoriteiten geregeld en besproken en ik vlij mij uwe excellentie den geregelden en ordelijke afloop deze treurige, maar in het algemeen belang hoogst noodzakelijken aangelegenheid, te zullen berichten.

De Procureur Generaal bij het Gerechtshof in Zuid-Holland

Overlijden

Lena is overleden op maandag 17 november 1884 om 02:30 in Reeuwijk, 58 jaar oud. Van het overlijden is aangifte gedaan op maandag 17 november 1884. Haar broer Dirk van Rijn (geb. 1810) en zoon Cornelis Pijnakker (geb. 1859) deden de aangifte. Pieter is overleden op 9 juni 1860 in Gouda, 37 jaar oud.

Op Zaterdag 9 juni 1860 arriveerde Pieter Pijnacker om 10 uur 's morgens met een rijtuig vanuit Den Haag in het stadhuis van Gouda. Hij werd bewaakt door een militaire macht. Om precies 12 uur wandelde hij met gebogen hoofd en in gezelschap van twee geestelijken, scherprechter Dirk Janssen en de beulsknecht naar de trap van het schavot. Onder het uitspreken van de woorden " O Here Jesus, in Uw handen beveel ik mijn geest" beklom hij de trede. De beulsknecht ontdeed hem van zijn schoenen, waarna de scherprechter hem de strop om de hals legde en Pieter op het valluik liet plaatsnemen. Enige ogenblikken later opende beul Janssen het valluik en was de terechtstelling van Pieter Pijnacker een feit. Duizenden mensen uit Gouda en wijde omgeving waren naar de markt gekomen om de executie bij te wonen. Na de terechtstelling liep aldus een krant uit die dagen, de helft van de kijklustige menigte gillend weg. Tot twee uur in de middag bleef het lijk van Pieter hangen.

Nog een ooggetuige aan het woord: H. Schoonderwoerd, die dit verhaal heeft van zijn in 1917 overleden grootvader, die bij de executie aanwezig was

"Het schavot stond boven op de Botermarkt opgesteld zodat de kijklustige menigte een goed uitzicht had op wat er nu ging gebeuren. Het publiek stond in een halve cirkel om het schavot heen. Het zag zwart van de mensen. Opeens verscheen er een open rijtuig bespannen met 4 paarden. In het rijtuig zat Pieter met naast hem een priester om hem moed in te spreken. De beul droeg een purperrode mantel. Toen Piet Pijnacker hing en zijn water liet lopen, vielen talloze mensen flauw."

Hendrik Bouterse politie-inspecteur en Andries Janknegt, politieagent, doen aangifte van overlijden.

Nog geen 4 maanden later vindt de laatste terechtstelling in Nederland plaats. Johan Nathan werd op 31 oktober 1860 in Maastricht opgehangen. Hij had zijn schoonmoeder vermoord. Beide terechtstellingen werden uitgevoerd door Dirk Janssen, de enige beul die ons land toen nog rijk was. In 1870 is de doodstraf officieel afgeschaft. Tot die tijd werden er nog wel doodvonnissen uitgesproken, maar de koning verleende steeds gratie.

De argumentatie om de doodstraf af te schaffen is vrij prozaïsch. Men vond de openbare ophangingen (van mannen) of wurgingen (van vrouwen) geen gezicht. De openbare bestraffing trok als een kermisattractie grote aantallen schreeuwende mensen, wat voor de woonhuizen van de verlichte burgerij onaangename situaties opleverde. De verlichte burgerij stelde dat de staat de doodstraf niet meer nodig had om toch veiligheid voor haar onderdanen te bieden.

Dirk Janssen, scherprechter en laarzenmaker te Amsterdam

Straatzangers brachten eeuwenlang een scala aan liederen ten gehore, van moord- en ramplieder tot vaderlandse klassiekers, en van sentimentele krakers tot bijtende spotliederen. Ook voor deze terechtstelling is zo'n lied gemaakt en als "flyer", oh sorry, als "vliegend blaadje" zo heette dat toen, verspreid.

Treurlied van Pijnacker in de Gevangenis, als een berouwvol zondaar

<p>Vrienden, hoort naar mijn zingen al van een wreedaardigen moord elk mensch moet het bezinnen voordat men zulks ondergaat ik wist wat mij gebeurde op 't ogenblik was ik wreed van gemoed God kon 't niet gedoogen Ik word naar de dood geleid.</p>	<p>Ik heb de dood alle dagen te verwachten de leraar komt voor mij staan zaligheid heb ik niet te wachten denk eens wat hij heeft begaan deze vrouw was nog zoo jong van jaren en was bemind bij ieder mensch en die deze vrucht niet kon baren al door die wrede moordenaar</p>
---	--

In Raamsburg kwam men het te horen wat wreedheid dat daar was geschied men heeft direct onderzoek genomen dat men mij niet dadelijk vindt doch God die niets houdt verborgen en alles op zijn tijd en beurt och wilt u over mij erbarmen voor mijn lot dat ik heb begaan.	Vrienden oud en jong van jaren wees allemaal met mijn lot begaan hoopt dat God u daarvoor zal bewaren om zoo een misdaad te ondergaan ik voel de dood nu steeds naderen ik zie een aan mij droevig lot vrouw en kindren moet ik verlaten bid voor mijn ziel in eeuwigheid
Ik gevoel de dood tot mij naderen Er is voor mij geen uitkomst meer Naar wie zal ik mij wenden Als naar den Opperheer Genadig zal hij mij ontvangen Dat ik mij tot de dood bereid O God! Wat is mijn verlangen Dan bij u te zijn in de eeuwigheid.	Genadig god wilt u erbarmen Ik weet dat ik de dood moet ondergaan ach wilt u over mij ontfermen ik zie het schavot reeds voor mijn ogen staan de dag die aankomt is voor mij vervlogen want ik heb geen rust nog duur ach menschen houdt dit toch voor ogen die op het doodsplein deez spiegel komt zien
Wilt elk een voorbeeld aan mij nemen voor de fout die ik heb begaan voor de schande die ik moet beleven op het schavot in de stad Gouda te staan de hemel zal alle mensen bewaren en denken dat er een god bestaat wilt mijne ellende bewaren voor de zonde die ik heb begaan	Ter Drukkerij van de wed. J.B.ULrich

Leeftijd bij belangrijke gebeurtenissen:

8 maanden	Broer Cornelis trouwde met Dirkje Groenendijk	(26-04-1827)
1	Broer Bart geboren	(30-04-1828)
2	Zus Maria trouwde met Teunis Klavereveld	(30-04-1829)
12	Broer Dirk trouwde met Aaltje Stolwijk	(21-11-1838)
15	Broer Gerrit trouwde met Cornelia Vermeij	(16-09-1841)
16	Broer Jan trouwde met Trijntje Stolwijk	(26-01-1843)
19	Zus Neeltje trouwde met Pieter Blonk	(23-04-1846)
21	Zus Antje (Anna) trouwde met Jan Mooijekind	(30-12-1847)
21	Trouwde met Pieter Pijnacker (Pijnakker)	(18-02-1848)
23	Dochter Cornelia geboren	(14-09-1849)
24	Moeder overleden	(01-11-1850)
24	Broer Willem trouwde met Maria van 't Hooft	(08-01-1851)
26	Dochter Maria Johanna geboren	(04-09-1852)
26	Vader overleden	(08-11-1852)
27	Zus Neeltje trouwde met Nicolaas van der Paauw	(03-02-1854)
33	Zoon Cornelis geboren	(1859)
33	Echtgenoot Pieter Pijnacker (Pijnakker) overleden	(09-06-1860)
42	Broer Willem overleden	(14-06-1869)
52	Zus Maria overleden	(23-01-1879)

Generereerd met Aldfaer versie 3.3.2 op 08-11-2005 14:21